

TARİH

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

Lozan Barış Antlaşması
(20 Kasım 1922 – 4 Şubat 1923 I. Dönem)
(23 Nisan – 24 Temmuz 1923 II. Dönem)

Katılanlar: Türkiye / İtilaf Devletleri (İngiltere + Fransa + İtalya)

Türkiye Temsilcisi: Dışişleri Bakanı İsmet Paşa

Boğazlar Konusu İçin: Sovyet Rusya, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya ve ABD katıldı.

Konferansın Toplanma Amacı

- Türklerle yapılacak barış antlaşmasının esaslarını belirlemek,
- I. Dünya Savaşı'na kesin olarak son vermek.

Türkiye'nin Katılma Amacı

- Kapitülasyonları kaldırmak ve Ermenistan kurulmasını engellemek,
- Yeni kurulan Türk Devleti'nin bağımsızlığını uluslararası alanda duyurmak.

UYARI: Lozan Görüşmeleri'ne gidilmeden önce 1 Kasım 1922'de saltanat kaldırılmıştır.

Sebep

- Lozan Görüşmeleri'ne giderken iki başlılığın ortadan kaldırılmak istenmesi,
- Cumhuriyet'in ilanına zemin hazırlamak.

NOT: Koşullar uygun olmadığı için halifelik, saltanatla beraber kaldırılmamıştır. TBMM, Abdülmecit Efendi'yi halife ilan etmiştir. Lozan Görüşmeleri, İtilaf Devletleri'nin Türkiye Devleti'nin bağımsızlığına aykırı taleplerinden vazgeçmemeleri nedeniyle kesintiye uğradı. Konferans iki kez toplandı.

Lozan Barış Antlaşmasının Maddeleri

I) Sınırlar

Suriye Sınırı: Fransa ile 20 Ekim 1921'de yapılan Ankara Antlaşması geçerli olacaktır.

Irak Sınırı: Musul konusunda İngiltere ile anlaşma sağlanamadı. Musul'un durumu Türkiye ve İngiltere arasında yapılacak ikili anlaşmaya bırakıldı.

UYARI: Musul, 1926 tarihinde yapılan Ankara Antlaşması ile İngiltere mandaterliği altında olan Irak'a bırakıldı.

Batı Sınırı:

- Doğu Trakya toprakları Türkiye’de kalacak.
- Karaağaç, savaş tazminatı olarak Türkiye’ye verilecek.
- Meriç Nehri, Yunanistan ile Türkiye arasında sınır kabul edilecek.
- Ege Adaları Yunanistan’a,
- On İki Ada İtalya’ya,
- Gökçeada ve Bozcaada, Türkiye’ye verilecek.

Doğu Sınırı: Kars Antlaşması (13 Ekim 1921) ile belirlenen sınırlarla geçerli olmuştur.

2) Kapitülasyonlar

- Lozan Görüşmeleri'nin en çok tartışılan konusudur.
- Kapitülasyonlar, bütün sonuçları ile birlikte kaldırılmıştır.

Önemi: Ekonomik bağımsızlığımız ve ekonomik gelişmemiz önündeki en büyük engellerden biri ortadan kalkmıştır.

3) Boğazlar

- Boğazlar Türkiye'ye verilecektir.
- Boğazların yönetimi, bir Türk'ün başkanlığında uluslararası komisyona verilecektir.

UYARI: Bu durum Türkiye'nin bağımsızlığına ve egemenlik haklarına aykırıdır. Bu uygulama 1936 Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile son bulacak ve boğazların yönetimi tamamen Türkiye'ye geçecektir.

- Boğazların her iki yakasında 20'şer km'lik askerden arındırılmış bölge oluşturulacaktır.

Yorum: Boğazların savunmasını tehlikeye düşürmüştür.

- Boğazlardan ticaret gemileri serbestçe geçebilecek, savaş gemilerine ise tonaj sınırlaması getirilecektir.

4) Dış Borçlar

- Osmanlı Devleti'nin borçları, imparatorluktan dağılan devletlere bölüştürüldü. Türkiye, üzerine düşen payı Türk parası olarak ve taksitler şeklinde ödemeyi kabul etti. (En son taksit 1954 yılında ödenmiştir.)
- Düyun-u Umumiye kaldırılmıştır. (Ekonomik bağımsızlık (+))

5) Azınlıklar

- Azınlıklar Türk vatandaşı sayılmıştır. Azınlıklara hiçbir ayrıcalık verilmemiştir.

Yorum: Bağımsız devlet anlayışı ve iç işlerimize karışılmaması açısından önemlidir.

- Türkiye ve Yunanistan arasında nüfus mübadelesine karar verilmiştir.

İçerik: Anadolu ve Doğu Trakya'daki Rumlar ile Yunanistan'daki Türklerin yer değişimidir.
(Batı Trakya'daki Türkler ve İstanbul'daki Rumların dışında)

6) Patrikhane

Yabancı kiliselerle ilişki kurmaması koşuluyla Türkiye’de kalmasına karar verildi. Tüm çabalara rağmen patrikhane Türkiye dışına çıkartılamamıştır.

7) Yabancı Okullar

- Yabancı okullar Türkiye'nin iç meselesi sayılmıştır.
- Türk kanunlarına ve diğer Türk okullarının bağlı olduğu tüzük ve yönetmeliklere göre yönetilecektir.

Yorum: Bağımsız devlet anlayışı güçlendirilmiştir.

8) İstanbul'un Boşaltılması

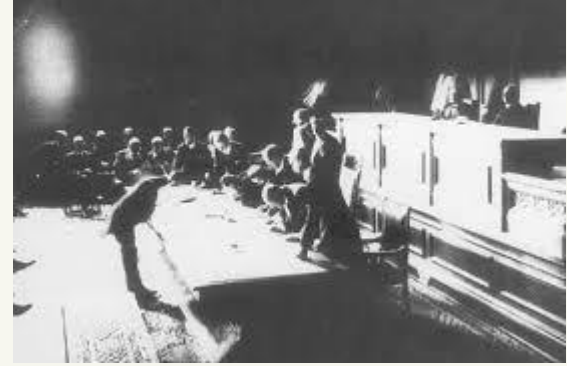
Barış antlaşması imzalandıktan 6 hafta sonra İşgal Devletleri İstanbul'u boşaltacaklardır.

9) Ermenistan Sorunu

Sevr Antlaşması ile Doğu Anadolu'da Ermenistan Devleti kurulmasına karar verilmiş, ancak Lozan Barış Antlaşması'nda bu karardan vazgeçilmiştir. Bölgenin Türk toprakları olduğu kabul edilmiştir.

Lozan Barış Antlaşması'nın Sonuçları

- Bu antlaşma ile İtilaf Devletleri Misak-ı Milli'yi ve Türk Devleti'nin bağımsızlığını kabul etmişlerdir.
- Türkiye Devleti uluslararası alanda tanınmıştır.
- Osmanlı Devleti'nden kalan pek çok sorun çözüme kavuşmuştur.
- Lozan, geçerliliğini uzun süre koruyan bir antlaşmadır.
- Türk Kurtuluş Savaşı'nın başarıya ulaşması, sömürge altındaki uluslara örnek olmuştur.

ÖRNEK

Lozan barış görüşmelerinin kesilmesi üzerine Ankara'ya dönen İsmet İnönü ve heyeti, Bakanlar Kurulunda Misakı Milli'ye uymamakla eleştirilmiş ve suçlanmıştır. Bu durum Meclis çalışmalarını zora sokmuştur. Daha sonra Anlaşma Devletleri ve Türk tarafının isteği üzerine görüşmelerin yeniden başlayacağı düşüncesi güçlenince, milletvekili seçimlerinin yapılmasına karar verilmiştir.

Milletvekili seçimlerinin yapılmasıyla ilgili bu kararın aşağıdakilerden hangisine gerek duyulmasının bir sonucu olduğu savunulabilir?

- A) Kabine sistemine geçilmesine
- B) Seçim sisteminde değişiklik yapılmasına
- C) Mecliste bir muhalefet partisinin kurulmasına
- D) Mecliste görüşmelerin uzamasına
- E) İç siyaset kargaşasından yararlanılmasının önlenmek istenmesine

2009 ÖSS

ÖRNEK

Anlaşma Devletlerinin Lozan'da toplanacak konferansa TBMM Hükümeti ile birlikte İstanbul Hükümetini de çağırması üzerine, TBMM Hükümeti Anlaşma Devletlerine, konferansta İstanbul Hükümeti temsil edilirse konferansa katılmayacağını bildirmiştir.

TBMM Hükümetinin bu yolla aşağıdakilerden hangisini engellemek istediği savunulabilir?

- A) Anlaşma Devletlerinin İstanbul Hükümetini tanımayı sürdürmesini
- B) Barış görüşmelerine ara verilmesini
- C) Anlaşma Devletlerinin TBMM Hükümetini yalnız bırakmasını
- D) Anlaşma Devletlerinin birlikte hareket etmesini
- E) İstanbul Hükümetinin bazı üyelerini değiştirmeden konferansa katılmasını

2007 ÖSS

ÖRNEK

Lozan Anlaşması'nda yeni Türk adliyesini düzenlemek için birkaç yabancı uzmanın 5 yıl süreyle Türkiye'de görevlendirilmesi; ancak Türk Hükümeti'nin, bu uzmanların önerilerini dikkate almak zorunda olmaması esası kabul edilmiştir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Egemenlik haklarının gözetildiğini
- B) Hukuk alanında birlik olmadığını
- C) Her konuda uzman gereksinim olduğunu
- D) Uzmanların görev sürelerinin uzatılabildiğini
- E) Her alanda düzenleme yapılması gerektiğini

2006 ÖSS

ÖRNEK

Lozan Barış Anlaşması'ndan sonra Türkiye'deki yabancı okulların binalarındaki dini izlerin ve işaretlerin kaldırılmasına karar verilmiştir.

Yalnız bu bilgiye dayanarak,

- I. yabancı okullarda öğrenim görme isteğinin değişmediğini,
- II. eğitim ve öğretimin devletin denetiminde olduğu,
- III. Türk kültürünün gelişmesine gereken önemin verildiği

Sonuçlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

2005 ÖSS

ÖRNEK

Lozan Konferansı görüşmeleri sırasında Türk heyetinin hazırladığı ‘‘Adil İdare Beyannamesi’’nde, TBMM Hükümeti’nin yabancılara Türk mahkemelerinde tam bir adalet sağlamayı her bakımdan güvence altına alacak güçte olduğu; bu adaleti, egemenliğini bütünüyle kullanarak gerçekleştirebileceği belirtilmiştir. Türk heyetinin bu beyannameyle,

- I. TBMM Hükümeti’nin yabancılara haklarını korumada kararlı olduğu
- II. Türkiye’nin, iç işlerine karışılmasını istemediği
- III. Yabancılara verilmiş olan ödünlerde değişiklik yapılması gerektiği

görüşlerinden hangilerini vurguladığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

2003 ÖSS

ÖRNEK

İsmet İnönü, Lozan Konferansı'nın açılışında söz alarak, “Çok ıstırap çektik, çok kan akıttık. Bütün medeni milletler gibi hürriyet ve istiklal istiyoruz.” demiştir. İsmet İnönü'nün bu sözü,

- I. Öteki milletlerle eşit olmayı isteme
- II. Düşüncelerini açıklamaktan çekinme
- III. Milletini yüceltme

yönündeki tutumlardan hangilerini benimsediğinin göstergesi olabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

2002 ÖSS

ÖRNEK

Lozan Konferansı'nda diğer katılımcılar Türklerden,

- I. Azınlık haklarının verilip verilmediğinin Anlaşma Devletleri tarafından denetlenmesini
- II. Kapitülasyonların sürdürülmesini
- III. Musul sorununun sonraki görüşmelere bırakılmasını
- IV. Suriye sınırının Ankara Antlaşması'yla belirlenen şekilde kalmasını istemiştir.

Bu isteklerden hangileri, Türkiye açısından bağımsız devlet anlayışına açıkça aykırıdır?

- A) I ve II B) I ve III C) I ve IV D) II ve III E) III ve IV

2001 ÖSS